

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben enkele fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief van de ministers van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media van 22 augustus 2018 (Kamerstuk 34 775 VIII, nr. 145) over de voortgang van de kwaliteitsverbetering van het onderwijs in Caribisch Nederland.

De voorzitter van de commissie,
Tellegen

De adjunct-griffier van de commissie,
Alberts

INHOUD	blz.
I Vragen en opmerkingen uit de fracties	2
I.1 Algemeen	2
I.2 Verbetering kwaliteit onderwijs zet door	2
I.3 De onderwijsagenda: groeiend eigenaarschap	3
I.4 Stand van zaken deelonderwerpen onderwijsagenda	3
I.4.1 <i>Professionaliseren en opleiden leraren Caribisch Nederland</i>	3
I.4.2 <i>Bekostiging</i>	4
I.4.3 <i>Taal</i>	4
I.4.4 <i>Sociale Kantrajecten Jongeren (SKJ)</i>	4
I.5 Stand van zaken randvoorwaarden onderwijsagenda	5
I.5.1 <i>Verbeteren collectieve arbeidsvoorwaardenvorming</i>	5
I.5.2 <i>Samenwerking met de andere landen van het Koninkrijk</i>	5
I.6 Overige onderwerpen	5
II Reactie ministers van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media	5

I Vragen en opmerkingen uit de fracties

I.1 Algemeen

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de voortgang van het onderwijs in Caribisch Nederland en zien daarin geen aanleiding voor het stellen van vragen.

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de onderhavige brief en constateren met genoegen dat er goede voortgang is geboekt bij (de kwaliteit) van het onderwijs in Caribisch Nederland.

De leden van de GroenLinks-fractie hebben kennisgenomen van de informerende brief over de voortgang van de kwaliteitsverbetering van het onderwijs in Caribisch Nederland. De leden zijn blij met de grote vooruitgang die is geboekt wat betreft het onderwijs in Caribisch Nederland. Zij willen de regering echter nog enkele kritische vragen voorleggen.

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van de brief over de voortgang van het onderwijs in Caribisch Nederland. Allereerst willen zij hun complimenten uitspreken richting alle betrokkenen dat de basiskwaliteit op vrijwel alle scholen nu op orde is dan wel dat zij deze in stand hebben weten te houden en zich zichtbaar verbeteren. Daarnaast hebben zij nog enkele vragen.

I.2 Verbetering kwaliteit onderwijs zet door

De leden van de CDA-fractie lezen dat alleen het voortgezet onderwijsdeel van de Gwendoline van Puttenschool op St. Eustatius nog niet het niveau van basiskwaliteit heeft bereikt. Kan worden aangegeven wat de verwachting van de inspectie is wanneer dit niveau wel wordt bereikt? Deze leden vragen of hier afspraken over zijn gemaakt.

De leden van de GroenLinks-fractie hebben vernomen dat het aantal instellingen met het predicaat basiskwaliteit is gestegen. Dat is een goede vooruitgang. De leden maken zich echter wel zorgen of deze vooruitgang wel wordt ondervonden door de inwoners op Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Kunnen de ministers weergeven of deze vooruitgang in het onderwijs ook in het dagelijks leven van de inwoners wordt ervaren? Sinds 10 oktober 2010 is er vooruitgang geboekt, maar in die acht jaren hebben we nog steeds niet optimaal onderwijs bereikt. De leden vragen wat de ministers kunnen doen om een zo optimaal mogelijke vooruitgang te boeken.

1.3 De onderwijsagenda: groeiend eigenaarschap

De leden van de CDA-fractie lezen dat de vraagstukken waar de onderwijsinstellingen nu nog mee te maken hebben complex zijn en oplossingen daarvoor vaak afhankelijk zijn van goede samenwerking met andere partijen in hun omgeving en dat die samenwerking nog niet adequaat is. Deze leden vragen de ministers aan te geven om welke andere partijen het dan gaat en wat de reden is dat de samenwerking nog niet adequaat is. Volgens de ministers kan een integrale interdepartementale aanpak in Den Haag dit proces stimuleren, maar zal deze vooral op de eilanden zelf moeten worden vormgegeven. Deze leden vragen in hoeverre dit op korte termijn mogelijk is, gezien de bovenstaande constatering van de ministers. Ook vragen zij welke rol de ministers hierbij voor zichzelf zien weggelegd.

De leden van de SP-fractie vragen of de ministers voorbeelden kunnen noemen in welk nieuw beleid voor het Europese deel van Nederland, het onderwijs in Caribisch Nederland meegenomen zou kunnen worden.

1.4 Stand van zaken deelonderwerpen onderwijsagenda

1.4.1 Professionaliseren en opleiden leraren Caribisch Nederland

De leden van de GroenLinks-fractie merken op dat de Bovenwindse en Benedenwindse eilanden per definitie klein zijn om voor het brede palet aan schoolvakken lerarenopleidingen te kunnen aanbieden. Dit geldt met name voor eerstegraads lerarenopleidingen en in het bijzonder voor tekortvakken als wiskunde, terwijl er wel animo onder docenten is om een extra of hogere lesbevoegdheid te halen. De leden vinden dat een extra of hogere lesbevoegdheid halen juist gestimuleerd zou moeten worden. Zijn de ministers bereid om in samenwerking met de Bovenwindse en Benedenwindse eilanden tekorten te voorkomen dan wel weg te werken? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe en wanneer denken de ministers dit aan te pakken, zo vragen de voornoemde leden.

Ook is het grote verloop van leraren op Sint-Eustatius een zorgelijk aspect binnen een onderwijsinstelling, aldus de leden van de GroenLinks-fractie. Een tekort aan docenten kan ervoor zorgen dat er mensen voor de klas staan die nog niet alle bevoegdheden hebben om les te geven. Taal is hierbij een grote factor. Er is een kans dat de taalvaardigheden onder de leraren misschien een achterstand kan krijgen. Juist op deze Caribische eilanden is taal van groot belang, gelet op de vervolgoopleidingen die in Nederland zouden kunnen worden genoten. Zij vragen hoe de ministers dit verloop denken te kunnen beperken.

De leden van de SP-fractie merken op dat in het Europese deel van Nederland sprake is van een steeds verder oplopend lerarentekort. Zij zijn van mening dat dit zo snel als mogelijk opgelost moet worden. In hoeverre is de huidige situatie in het Europese deel van Nederland te vergelijken met die in Caribisch Nederland? Kunnen de ministers ingaan

op de oorzaken van een eventueel lerarentekort in Caribisch Nederland, zo vragen de voornoemde leden.

1.4.2 Bekostiging

De leden van de GroenLinks-fractie lezen tenslotte dat de energielasten in Caribisch Nederland aan de hoge kant zijn. Zij menen dat dit in de exploitatie van een school nadelig uitpakt. De leden willen de ministers daarom vragen of zij bereid zijn om het plaatsen van zonnepanelen te stimuleren voor de instellingen. Deze leden vragen of de ministers hun keuze kunnen uitleggen.

1.4.3 Taal

De leden van de GroenLinks-fractie merken op dat, zoals in de brief wordt beschreven, de meertaligheid van de inwoners van de eilanden en de schooltaal nog een complexe situatie is. Zij vinden de extra middelen voor de Taalunie een stap in de goede richting, maar nog niet genoeg om de kwaliteit van het onderwijs te waarborgen. Deze leden menen dat taal vanaf het begin van de schooltijd een aanzienlijk grotere rol moet spelen in het lesmateriaal op Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Zij menen dat dit positieve effecten zal hebben zowel voor eindexamens als voor doorstroming naar hoger onderwijs. Hoe zien de ministers deze taalbarrière? Zouden de ministers een grotere rol voor taal bij de instellingen overwegen? Zo nee, waarom niet? Deze meertaligheid heeft tevens vele voordelen. De leden zijn van mening dat meertaligheid economische kansen kan verbreden. Zij vragen de ministers, hoe zij dit denken te kunnen ondersteunen.

De leden van de SP-fractie vragen hoe de ministers aankijken tegen het gebruik van Nederlands als instructietaal in Bonaire, terwijl Papiaments vaak de moedertaal van leerlingen is. Hebben de ministers een idee wat leraren en schoolleiders hiervan vinden? Wat zijn de gevolgen van het Nederlands als vak en instructietaal voor leerlingen op Bonaire? In hoeverre is dit bijvoorbeeld een drempel om een diploma op het voortgezet onderwijs te halen? Deze leden begrijpen enerzijds dat het belangrijk is dat leerlingen in Bonaire Nederlands leren als zij willen gaan studeren in Nederland of een baan bij de overheid ambiëren, maar vinden anderzijds een drempel om een diploma te halen onwenselijk, aangezien Nederlands de moedertaal vaak niet is. Waar gaan leerlingen van Bonaire voornamelijk studeren? De leden vragen de ministers, of zij bovenstaande vragen omtrent taal ook kunnen beantwoorden voor de situatie op Sint Eustatius en Saba, waar Engels de instructietaal is, maar Nederlands als vak wel wordt gedoceerd.

1.4.4 Sociale Kantrajecten Jongeren (SKJ)

De leden van de CDA-fractie vragen de ministers een nadere toelichting hoe succesvol de SKJ trajecten zijn, hoeveel jongeren ermee worden bereikt en hoeveel van hen het project succesvol afronden. Welk percentage van de jongeren zonder startkwalificatie wordt met deze trajecten niet bereikt? Voorts vragen de leden de ministers om een stand van zaken te geven over welke vormen van passend onderwijs er zijn in Caribisch Nederland en wat de ontwikkelingen zijn op dit gebied. Krijgen leerlingen die extra zorg nodig hebben dit ook in voldoende mate, zo vragen deze leden.

I.5 Stand van zaken randvoorwaarden onderwijsagenda

1.5.1 Verbeteren collectieve arbeidsvoorwaardenvorming

De leden van de SP-fractie stellen vast dat de ministers in hun brief beschrijven dat de arbeidsvoorwaarden voor het onderwijs in Caribisch Nederland nu tot stand komen op initiatief van het ministerie, in samenwerking met de Rijksdienst Caribisch Nederland, afdeling OCW. Werkgevers en werknemers worden onvoldoende betrokken bij de cao-vorming, terwijl het primaat bij hen zou moeten liggen. Welke stappen hebben de ministers ondernomen om ervoor te zorgen dat werknemers en werkgevers wel bij de totstandkoming van de arbeidsvoorwaarden betrokken werden? Waarom is dat blijkbaar niet gelukt? Daarnaast zijn de leden van de SP-fractie benieuwd of en in hoeverre de uiteindelijke cao wordt voorgelegd aan werknemers en werkgevers en pas na goedkeuring door hen wordt ingevoerd.

1.5.2 Samenwerking met de andere landen van het Koninkrijk

De leden van de GroenLinks-fractie hebben vernomen dat het lesmateriaal in Caribisch Nederland frequent uit Nederlandse schoolboeken bestaat, aangezien deze eenvoudiger te verkrijgen zijn. De omstandigheden in Caribisch Nederland verschillen evenwel zeer met die in Europees Nederland. De leden vinden het belangrijk dat het onderwijs gericht is op de eigen ontwikkeling en dus niet alleen op Europees Nederland. Maken de ministers zich, met deze leden, zorgen over een mogelijk te grote focus op het Europese Nederland binnen het Caribisch onderwijs, dat kan leiden tot te weinig zelfontplooiing op Bonaire, Sint Eustatius en Saba? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat denken de ministers daaraan te kunnen doen, zo vragen de voornoemde leden.

De leden van de SP-fractie vragen in hoeverre er in Caribisch Nederland schoolboeken worden gebruikt die vooral uitgaan van de Europees-Nederlandse context. Zij zijn benieuwd of de ministers dit wenselijk vinden, aangezien de Europees Nederlandse context anders is dan die in Caribisch Nederland. En hebben de ministers daarnaast signalen ontvangen van mensen uit Caribisch Nederland of zij dit al dan niet wenselijk vinden? Kunnen zij deze signalen toelichten, zo vragen deze leden.

I.6 Overige onderwerpen

De leden van de GroenLinks-fractie zijn van mening dat er op de BES-eilanden tevens plaats moet zijn voor wetenschap. Zijn de ministers bereid hiervoor meer ruimte te maken, zoals voor *evidence-based education reform*? Zo ja, kan dit worden opgenomen in het beleid? Zo nee, waarom niet? Tevens hebben de leden vernomen dat het bespreekbaar maken van LHBTI-acceptatie nog niet is opgepakt. Kunnen de ministers uitzoeken of het budget en de deskundigheid voldoende is om dit onderwerp op te pakken door onderwijsinstellingen op de BES-eilanden, zo vragen deze leden.

II Reactie Ministers van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media